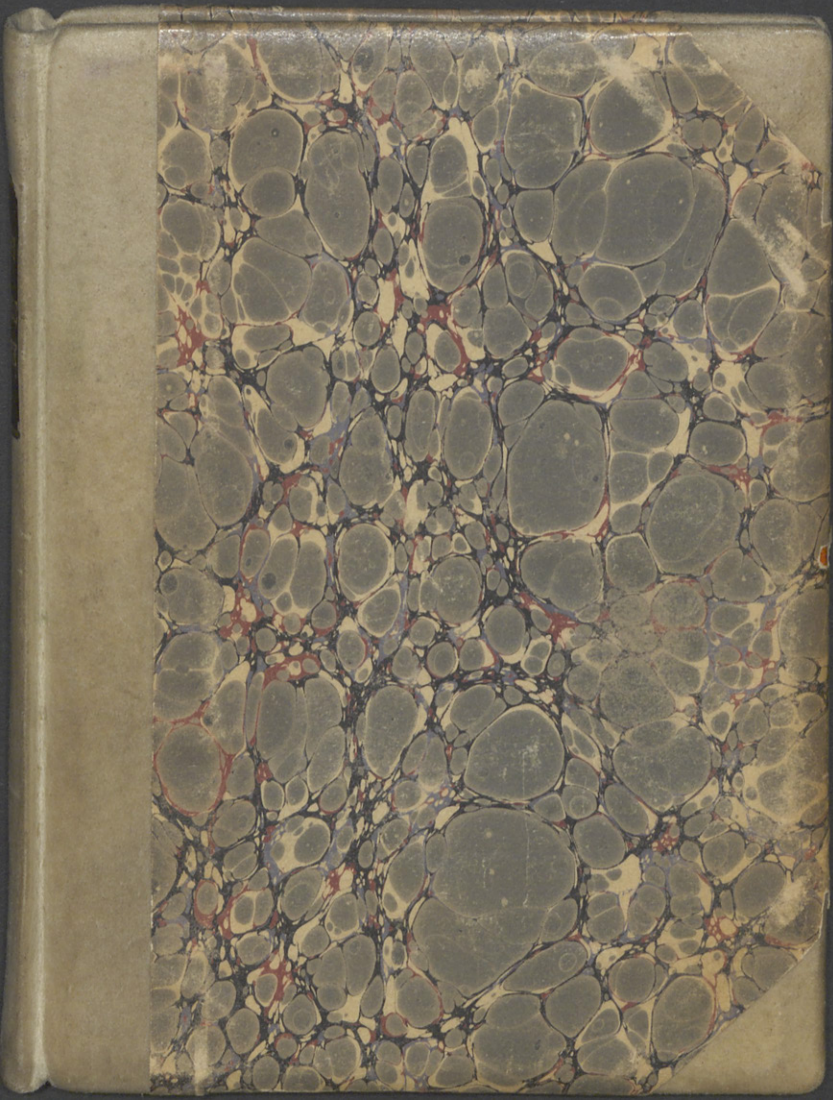
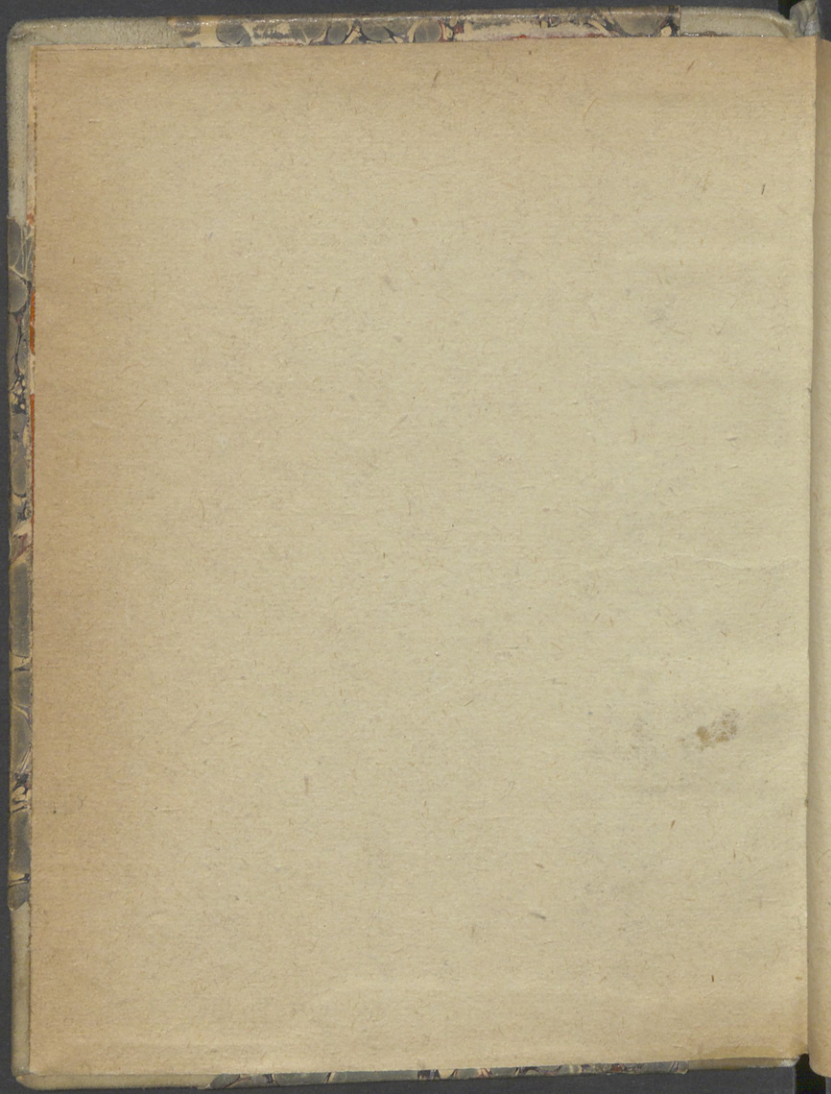
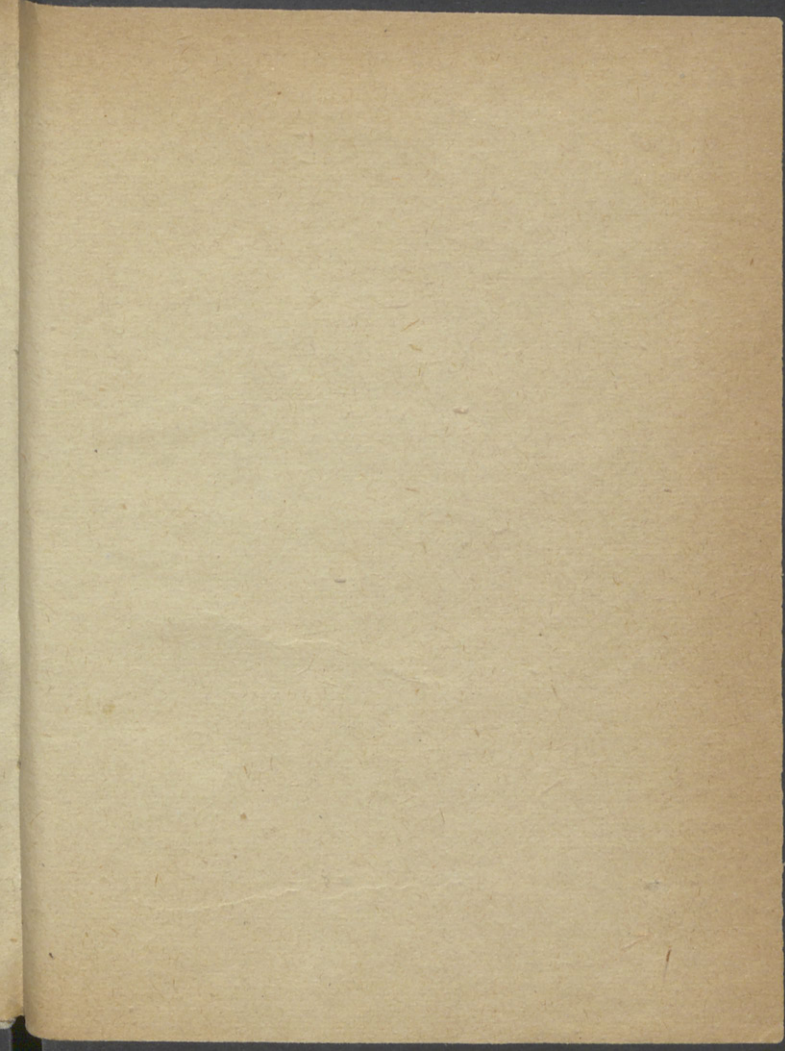
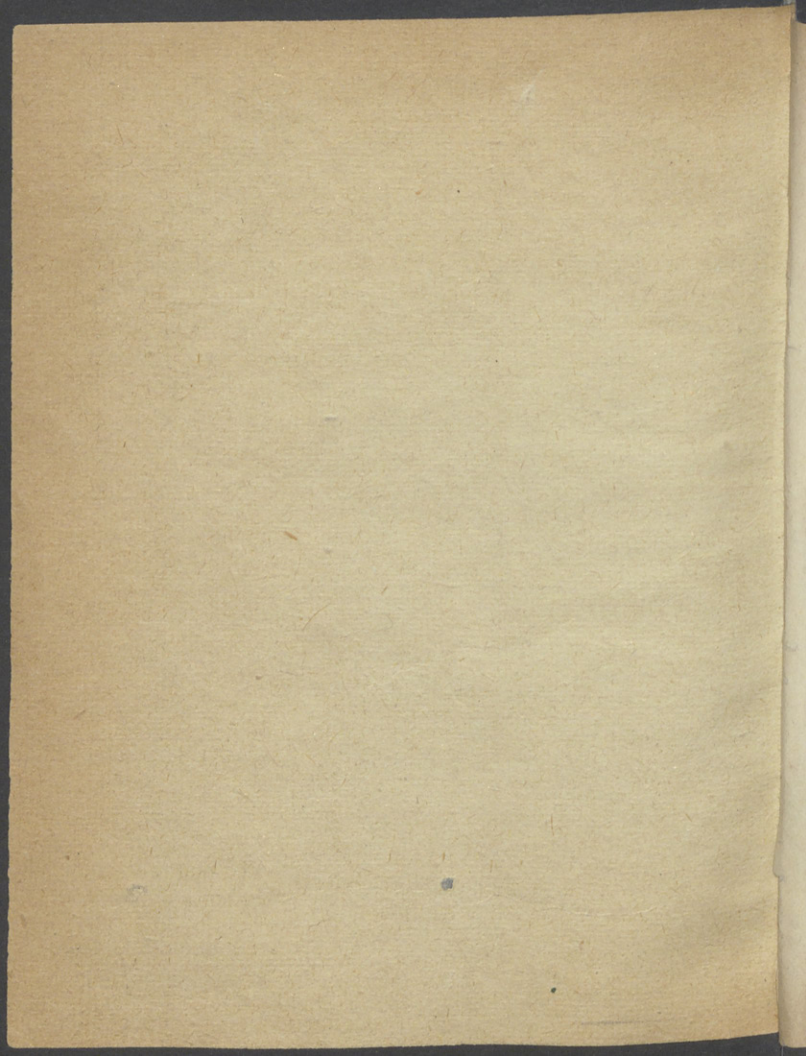

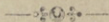

CZIPRUSLOMBOK
E T E L K E S Í R J Á R Ó L.

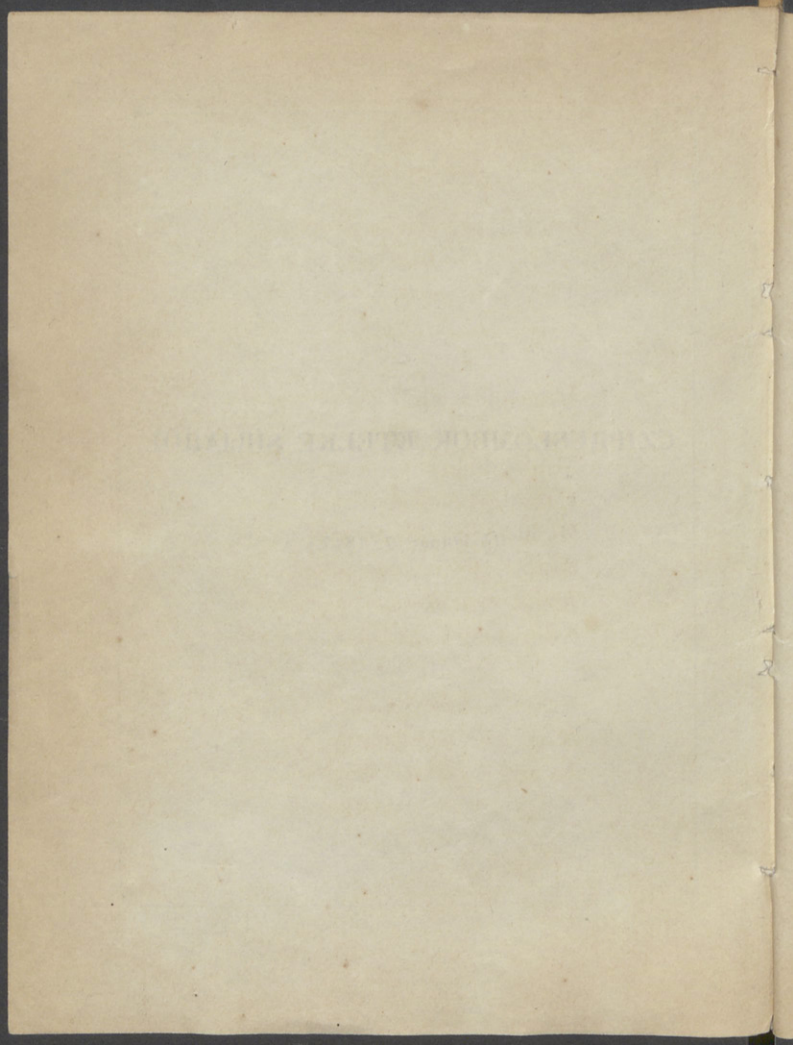
IRTA
PETŐFI SÁNDOR.

PEST.
BEIMEL JÓZSEF BETÜL.
1 8 4 5.

CZIPRUSLOMBOK ETELKE SÍRJÁRÓL.

(† január 7. 1845.)

I.

Elmondom, mit eddig
Rejtve tartogattam,
Mint gyöngyét a tenger
Legmélyebb habokban.
Halld meg, drága gyöngyöm,
Szép, szelíd galambom!
A mit érezék és
Szenvedék, elmondom.

Éreztem szerelmet,
S szenvedtem miatta,
És nagy volt szerelmem,
Nagy szívem bánatja.

Bánatom s szerelmem,
Ez ikertestvérek,
Engemet gyötörni
Általad levének.

Szigorú körülmény
Ajkamat lezárta,
Hogy ne jöjjön titkom
Senkinek tudtára.
Oh, minő teher volt
Azt eddig viselnem!
Hányszor volt alatta
Roskadóban lelkem!

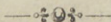
Mint a napfény elvesz
Felhők fátyolában,
Képedet szivemben
Eltemetni vágytam.

Könnyü szél pusztítást
Tészen a felhőben,
S felsüt a nap akkor
Annál égetőbben.

Sőt hazudtam többször
Másokért szerelmet;
E hazugság által
Csak nagyobb kinom lett.
S most tudsz mindent, a mit
Éreztem, szenvedtem;
Fogsz-e vigasztalni
Nyájas feleletben?

Szólj, idvességemnek
Megváltó keresztje!
Nem nyilik meg ajkad?
Semmit sem felelsz-e? — —

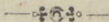
Oh, mikép felelnél,
Hiszen néma nyelvvel
Kiterítve holtan
Koporsóban fekszel!

II.

Mit nem tettem volna érted,
Szép kis szőke gyermekem!
De szerelmem bemutatni
Megtiltotta végzetem.

Az egész, mit életemben
Érted tennem lehetett,
Annyi, hogy a koporsóba
Én tevém be tetemed.

III.

Hová levél? te szebb reményeimnek
 Korán kiégett hajnalcsillaga!
 Keresni foglak; — hasztalan kereslek?
 Vagy még meglátjuk egymást valaha?

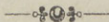
Ha majd az éjnek hallgatag felében
 Halvány sugárt a hold a földre vet:
 A temetőnek küszöbét átlépem,
 S fejem lehajtom sírhalmod felett.

Fölbredensz-e ekkor álmaidból,
 És elhagyod mély, hűvös nyoszolyád?
 Hogy meghallgasd, a mit majd ajakam szól:
 A szerelemnek epedő szavát.

Fölébredensz-e ekkor álmaidból,
 És elhagyod mély, hűvös nyoszolyád?
 Hogy letöröljed lankadt pilláimról
 Az érted omló könnyek záporát.

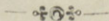
Fölébredensz-e ekkor álmaidból
 És elhagyod mély, hűvös nyoszolyád?
 Hogy szellemed majd égő csókjaimból
 S keblem tüzétől melegüljön át.

Vagy holtjokat a sírok ki nem adják?
 S csak a mennyben találkozol velem?.....
 Vagy többé sem az éj, sem a mennyország
 Meg nem mutat már tégedet nekem?!

IV.

Zárjátok be már azt a koporsót,
És vigyétek ki a temetőbe!
Hisz elég rég nézem már, hogy bennem
Megmaradjon mindörökre képe,
Vagy hogy szívem, lelkem összetépje!

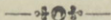
V.

Jaj, be bús ez a harangszó!
Neked harangoznak,
Kedves, hervadt rózsaszála
Tizenöt tavasznak!

A templomnál van koporsód,
Koporsód van itten!
Hova veled vőlegényként
Egykor jőni hittem.

Védangyala kedvesemnek
Oda fönn a mennyben!
Szánj, és vedd el eszemet, vagy
Vígasztalj meg engem.

Vagy talán te is meghaltál?
 Tán megölt a bánat?
 Hogy hervadni hagyta ezt a
 Legszebb rózsaszálat.

IV.

Ha ébren meg nem látogatsz,
Jőj hozzám álmaimban,
Jőj hozzám, meghalt életem!
Sok mondani valóm van.

Hisz egymással mi ekkorig
Olly keveset beszéltünk;
Csak egy két gyorsan illanó
Tekintet volt beszédünk.

Tudod, ha hozzátok menék,
Te mindig úgy futottál;
De más szobából titkosan
Rám gyakran pillantottál.

S öröm volt, látnom téged ott
Félig nyílt ajtó mellett,
Mikéntha láttam volna az
Egészen megnyílt mennyet.

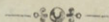
Ha távozám: az ablakból
Tekintettél utánam;
Vélted, hogy észre nem veszem?
Oh, én mindent jól láttam.

De láttam temetésed is....
Csak ezt ne láttam volna!
Az a gödör, melly sírod lett,
Az lett szívemnek pokla.

Egyszerre lelkemet ezer
Mennykő csapása érte.....
Ekkor hullott alá a föld
Koporsód födelére.

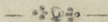
Ott vagy te most, szent angyalom!
Eljősz-e hozzám vajjon?
Mindenkor tárva lesz karom,
Ha jősz, hogy átkaroljon.

Csak érintsen lehellete
Közelgő szellemednek:
A mennybe föl, vagy sírba le,
Mindenhová követlek!

VII.

Te voltál egyetlen virágom;
Hervadt vagy: puszta életem.
Te voltál fényes napvilágom;
Lementél: éj van körülöm.
Te voltál képzeményim szárnya;
Megtörve vagy: nem szállhatok.
Te voltál vérem forrásága;
Meghültél: oh, majd megfagyok.

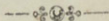

VIII.

Amott fűnn egy csillag ragyog
A tiszta ég legtetetjén;
De olly gyönyörűen ragyog!
Egy csillagon sincs annyi fény.

És bennem így szól valami:
„Nézd, nézd, Etelkéd e sugár!
Hagyd itt a földi életet,
Menj föl hozzá, ő téged vár.“

Fölmennék édesörömet,
De vágyam hasztalan hevit,
Mert, a mi fölsegítene,
Eltörve lajtorjám, a hit

IX.

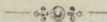
Én vagyok itt, emésztő gyönyöröm!
Én, sírhalmodnak hű zarándoka;
Kérdezni jöttem, hogy mit álmodál
A föld alatt az első éjszaka?

Oh én nagyon borzasztót álmodám:
A földet a nap úzé, kergeté,
Kétségbeesve vágatott a föld
A mélybe le s a csillagok fölé;

Utána a nap fáradatlanúl.....
A végtelent keresztülnyargalák,
És végre elkezdett rohanni az
Egész rendvesztett, meghomlott világ.

És e zavarban egyre kergeté
A földet a nap, s vad haragja közt,
Hogy kergeté kiába, megragadt
Szilaj kezével egy nagy üstököst,

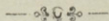
S rá dobta..... épen szívemen talált.
Képzeltető, mint fájt e seb nekem;
De úgy még sem fájt, mint az, a mit vert
Bennem halálod, legszebb örömem!

X.

Nem háborítom-e nyugalmad,
Elásott kincse életemnek!
Ha szívem árva gyermekével,
A halvány arczu szenvedéssel
Hozzád gyakorta kijövendek?

Nem fog zajt ütni érkezésem,
Sírhalmod mellé halkan lépek:
Csak csókomat teszem fejfádra,
— Azt is lemossa könnyem árja, —
És ekkor ismét haza térek.

XI.

Természet! még te is gúnyolódol?...

A mióta őt eltemetők:

Tél havának kellő közepette

Ollyan tavasziak az idők.

Semmi jég a síma Dunavízen,

Semmi hó a Szentgellérthegyen...

Csak hogy testem és lelkem szemében

Mentül sértőbb ellentét legyen.

Mért nem keltek bőszült háborúra?

Mit alusztok? lusta elemek!

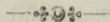
Éjszak vésze, te prédát üző sas,

Szárnyaid mért nem süvítenek?

Mért nem hajtod a felhőt az égen?
Mint vadász a sebzett madarat;
Hadd hullatná szét hópillangóit,
Mint ama madár a tollakat.

Ezt szeretném, kedvem ebben telnék,
Ugy láthatni a természetet,
Mint szívem van, melly szép Persiából
Vad Szibériává vetkezett. —

Oh de hátha e meleg verőfény
A természetnek nem gúnyja? nem!
Sőt részvéte: csak azért nincsen tél,
Hogy ne fázzék ott kinn kedvesem.

XII.

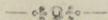
Miért tekintesz be szobámba?
Kiváncsi hold!
Nem úgy foly már itt a világ, mint
Hajdanta folyt.

Egykor ha pillantásod hozzám
Betévedett:
Látád a szívben meg nem férő
Lángéletet.

Bú, kedv között élet-halálra
Látál csatát,
De győzedelmeskedni a bút
Nem láthatád.

Ez akkor volt, — ha megtekinted
Most arczomat,
Azt vélheted: tükörben látod
Ten magadat.

Hideg vagyok és szóttalan, mint,
— A honnan jő
E hidegségem, szóttlanságom, —
A temető.

XIII.

Láttam két hosszú nap
Hideg tetemidet,
A szótlán ajakat,
A becsukott szemet;

Csókkoltam homlokod
Letarlott édenét,
— Ez első csókom volt,
S te ezt sem érezéd! —

Csókkoltam, romba dőlt
Oltárom, homlokod;
És e csókban hideg
Lelkem reá fagyott;

Csókoltam szemfedőd,
E dönthetlen határt,
Min túl nem léphetek,
Melly mennyemből kizárt.

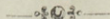
Láttam koporsódnál
A fáklyák lángjait,
És a gyászszekeket,
Melly temetőbe vitt;

Ott voltam magam is,
Hallám, a mint a hant
Az ásók éliről
Tompán reád zuhant.....

Mindent, mindent tudok!
És még sem hihetem;
Mindez nem álom-e?
Kétkedve kérdezem.

És hozzátok megyek,
S tekintek szerteszét:
Nem látom-e szemed
Tündökletes egét?

Nem látom, mindenütt
Hiába keresem,
És haza térek, és
Sírok keservesen.

XIV.

Hol vagy te, régi kedvem?
Te pajkos, vad fiú!
Fölválta lánytestvéred,
A szótlán, méla bú.

Játékszered volt szívem,
Hová nem hordozád!
Nyilként rohanva, vitted
A nagy világon át;

Mig végre megbotlottál
Egy sírhalom fölött,
S estedben a játékszer,
Szívem, kettétörött.

XV.

Le az égről hull a csillag;
Szemeimből könnyek hullnak.

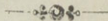
Nem tudom, mért hull a csillag?
Könnyeim halottért hullnak.

Csak hull, csak hull könny és csillag;
Egyre hullnak, még sem fogynak.

XVI.

Mi volna különös azon,
Ha néha elmosolyodom
Vidám, tréfás beszéd felett?
Felhős ég is mutat derűt.....
Csakhogy, midőn a nap kisüt,
A felhő keble megreped.

XVII.

Ő, a kedves drága kis leány,
Ő s az élet lakták szívemet;
Mint repkény a fákat, a remény
Átszövé e tündérteremet.

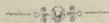
Kis leánykám elment.... elvivék.....
Most alant a mély házban lakik,
Mellynek egyszer elzárt ajtaja
Meg nem nyíl az ítéletnapig.

S a leánynyal elment életem....
Kikisérté.... odakinn maradt,
S elfoglalni régi lakhelyét
Nincsen benne semmi akarat

Igy lett szívem csöndes és üres,
Egy elpusztult ház, bús, laktalan;
Rajt az árva repkény, a remény,
Leng sohajtásim fuvalmiban;

S mert a földön ápolója nincs,
Feltörekszik, fel az ég felé...
Oh, csak a rontó kételkedés
Sarját mindig el ne metszené! —

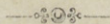
S ki lesz új lakó szivemben, melly
Nem sokára végkép romban áll?
Legfőlebb is egy vén remete,
És ez a remete a halál.

XVIII.

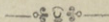
Álltam sírhalma mellett
Keresztbe font kezekkel...
Mozdulatlan szoborként...
A dombra szögzött szemmel.

Áll a hajós a parton
S a tengeren tekint szét,
Melly koldussá tevé, melly
Elvette minden kincsét.

XIX.

Hazugság, a mit annyiszor hallottam,
Hogy ölni képes a nagy fájdalom;
Különben már rég nem volnál magadban,
Veled fekünném, édes angyalom!
A fájdalom nem éles fejsze, mellynek
Csapásától az élet fája dől...
A fájdalom féreg, melly lassan, lassan,
De nem fáradva, folyvást rág belől.

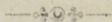
XX.

Barátim, csak vigasztalással
Ne szomorítanátok engem!
A bú egyetlen kincs, a mellyet
A szerelemtől örököltem;

S e kincset híven őrzi szívem,
(Mert a szív üresen nem állhat,
Kell, hogy legyen mindig lakója,
Akár öröm, akár búbanat;)

E kincset el nem tékozolnám
A föld minden gyönyöreért sem,
Minden darabja dallá olvad
Lelkemnek titkos műhelyében.

S minden dal kő egy épülethez ,
Melly a felhőket érni fogja ;
E büszke , fényes épület lesz
Kedves halottam Pantheonja.

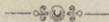
XXI.

„Jőj, tavasz, jőj!” — gondolám az őszzsel, —
„Várlak, mert boldogságommal jőszel;
Kinn falun lesz ifju, szép galambom,
És szabad lesz őt meglátogatnom;
S hogyha tőle száz mérföldre lennék,
Száz mérföldről is hozzája mennék.
Ha jön a nap hajnal-ölelésre,
Ha megy a nap éj-fölébresztésre,
És a hold, a zultán, ha kilépe
Csillaglyányos gazdag háremébe:
Én galambon hú árnyéka lészek,
Követője minden lépésének,

Mig szerelne, mint, tavasz! virágod
Melegülő keblén kicsirázott,
És a míg ő e virágot szűzi
Pirulással én szívemre tűzi;
S mért ne tűzné? s lehetetlenség-e?
Hogy menyasszonycsók leend a vége.
Jój, tavasznak illatos füzére!
Tegyelek föl jegyesem fejére.“.....

* * *

Jój, tavasznak illatos füzére!
Tegyelek föl sírja keresztjére.

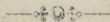
XXII.

Be szomorú az élet én nekem ,
Mióta eltemették kedvesem!
Csak úgy lézengek, mint az őszi virága,
Melly minden szellő érkezésével
Egy egy megszáradt szirmot hullat el,
S melly csüggedt fővel kimulását várja.

A fájdalom gyakorla megrohan,
Mint éhező vad, mérgesszilaján,
S éles körmét szivembe vágja mélyen.
Kiáltok a sors ellen átkokat,
A melly az embernek mennyet mutat,
Hanem megtiltja, hogy belé ne lépjen.

Legtöbbször csöndes, néma bánatom;
Élek? nem élek? szinte nem tudom.
Jön és megszólít egy két jó barátom;
Beszédeikre ritkán felelek.
Örültem egykor, hogyha jöttenek,
Most, hogyha mennek, szívesebben látom.

Gyakran bolyongok föl s le czéltalan,
Bolyongok, míg — azt sem tudom, hogyan? —
A drága kis lány sírhalmához érek.
Édes remény tart ottan engemet;
Remélem, hogy majd szívem megreped.....
Mért csálnak mindig, mindig a remények!

XXIII.

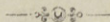
Panaszkodám hát? elpanaszolám
 Szivem baját, bűjét az embereknek?
 Miként, ha ujját megmetszé, a gyermek
 Panaszkodik..... szégyen, szégyen reám!

S volt a panasz végtére is miért?
 Hisz a keservét mutató kebelnek
 Vagy szánalommal vagy gúnynyal fizetnek,
 S egyik sem kell... egyik, mint másik sért.

Vagy elmondhattam szóval sorsomat?
 Elmondhattam? mi az: midőn a lélek,
 Sírhalma mellett porló kedvesének,
 Egy kínba fúló életet sirat.

És én még is, még is panaszkodám
Kislelkűen, gyáván az embereknek,
Miként, ha ujját megmetszé, a gyermek
Panaszkodik.... szégyen, szégyen reám!

De többé, többé nem panaszkodom,
Bűvös szigetté fog változni keblem,
Honnan ki nem fog út vezetni, mellyben
Elátkozottan él a fájdalom.

XXIV.

Hatalmas orvos az idő; előbb utóbb

Minden sebet befog.

Bármennyit szenvedek: ez orvos által majd

Én is meggyógyulok.

A bú, melly most sötét felhők villámtüze,

Lesz nyájas hold sugára,

Melly tündökölni száll szelíd emlékzetem

Morajtalan tavára.

És fon talán a sors nem fáradó keze

Egy rózsás kötelet,

Melly összefűzi majd az életvágyat és

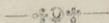
Fölepült szívemet.

Ekkor, gondolható, a könnyek és a szók
Mi keserűk lehetnek,
Mellyekkel a tört szív örökre búcsut mond
Remény - vagy élvezetnek.

Azért szeretném most, midőn hűlt kebelem
Vágy -, kívánságtalan,
Azért szeretném most, ha elmennék oda,
A hol Etelke van.
Öleld fel, oh halál, kifáradt éltemet,
És tedd a temetőbe,
Mint keblén elszunyadt magzatját a szülő
Letészi bölcséjébe.

És hogyha meghalok, ohajtásom csak egy,
Barátim, töletek:
Hogy engem a mellé a kedves kis leány
Mellé temessetek.

Mik voltak álmaink, majd minden éjfelen
Elmondjuk ott egymásnak,
S egyszerre indulunk, ha ébresztő szava
Zeng a föltámadásnak.

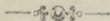

XXV.

Játszik öreg földünk
 Fiatal sugarával a napnak;
 Pajkos enyelgés közt
 Egymásnak csókokat adnak.

A Duna hullámin,
 Bérczén, völgyén a vidéknek,
 Tornyokon, ablakokon,
 Mindenhol csókjaik égnek.

Olly jó kedvű a nap
 Jöttén, jó kedvű lementén:
 Mintha nem is látná
 Sírhalmodat, édes Etelkém!

XXVI.

Kéket mutatnak még a távol erdő
Virító fái a zöld levelek ?
Tajtékzik még a Duna , mint szilaj mén ?
Ha vakmerő harczosként rajt teremvén ,
Kergetni kezdi őt a fergeteg.

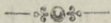
Pirúl a szép menyasszony még , a hajnal ?
Ha vőlegényét várja , a napot ;
S harmatkönyűket sír még a bús özvegy ,
Az éj ? midőn a csillagokhoz fölmegy ,
És látja a sok árva magzatot.

Megmérhetetlen látköröm volt egykor ,
Hanem most már nem látom ezeket :
Az a kis domb , melly kedvesem takarja ,
Rám nézve kél átláthatlan magasra ,
S elrejt előlem földet és eget.

XXVII.

Ha életében nem szerettem volna
A szőke fürtök kedves gyermekét:
Övé leendett életem, szerelmem,
Midőn halotti ágyon feküvék.

Mi szép, mi szép volt a halotti ágyon!
Mint hajnalban ha fényes hattyu száll,
Mint tiszta hó a téli rózsaszálon:
Lengett fölötte a fehér halál.

XXVIII.

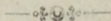
E szobában küzködött az
Élet és halál fölötte,
Míg az élet
Őt, a szépet,
Őt, a kedvest, elvesztette.

E szobában siratám őt
Könnyeimnek tengerével;
— Szenvedésem
Avvagy létem
E tenger mért nem nyelé el! —

E szobában lesz lakásom;
Édes kín lesz laknom itten,

Itten laknom,
 Őt láthatnom
 Mindig éber emlékimben.

Egy kíváнатom leszen, ha
 E szobából el kell menni;
 Az, hogy engem
 Akkor innen
 Szent Mihály lova vigyen ki.

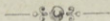

XXIX.

A hó , a holt föld téli szemfedője ,
Az éjen át
A temetőre
Leszállt.
A nap
Hideg sugára
Néz komoran
Le a halottak pusztá országára.

Nem enged a hó a nagy temetőben ,
Csak egyedül
Etelke sírja
Körül ;

De itt
Sem a napfénytől,
Hanem szemem,
Síró szememnek szakadó könnyétől.

XXX.

Midőn nagyon bánt a vad fájdalom,
A várost, a világot elhagyom,
S oda megyek ki, hol az emberek
Napestig mélyen alva fekszenek,
De ha az óra éj felére jár,
S felhők közt búsong sárga holdsugár:
A szendergőknek álma megszakad,
S elhagyják mély, sötét tanyájokat,
S fehér ruhában járnak tétova,
Mig hajnalt hirdet a kakas szava.
Ide megyek, a temetőbe, én
Fájdalmaimnak vészes éjjelén,

S ha itten, drága sírhalmam felett
Könyűimnek forrása megered,
És a könyűkhöz sóhajom vegyül:
Fájdalmam lassacskán lecsendesül.

* *

Akkor leszek ám még majd csendesen,
Ha melléd fekszem, édes kedvesem!

XXXI.

Tizenkettőt ütött az óra,
Fölébredék a harangszóra,
És ím sötét szobámban egy
Fehér alak
Föl és le megy.....
Te vagy, te vagy, kit annyit vártalak,
Te vagy, boldogságom fájának
Idő előtt lehullt gyümölcse!
Jer, karjaim kitárva állnak,
S kész ajkam, hogy csókját ajkadra hintse,
Jer, elröpült kedves galambom!...
De szólt a lyányka halk, fájdalmas hangon:

„Megállj, megállj! előbb megkeresem

Elvesztett életem;

Lásd, élet nélkül ott a sírban

Fekünni olyan szomorú dolog;

Ott olly sötét és olly hideg van...

Én újra élni akarok;

Megkeresem

Elvesztett életem.

Nincs nálad?

Add vissza, kérlek, hogyha megtaláltad.“—

O nincs az nálam,

Meg nem találtam,

Meg nem találtam drága életed;

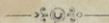
De hogyha az enyém kell: íme vedd!...

S átadni akarám

Tulajdon életem,

De már a látomány

Eltűnt az éjben.

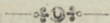
XXXII.

Anyám, anyám, o
 Legjobb s legboldogtalanabb anya!
 Nincs hát reményed,
 Mit a fősvény való beváltana?

Kiküldözéd, mint
 Galambját Nőé, a reményeket;
 De teljesülés
 Zöld ágával meg egy sem érkezett.

Végső reményed:
 Ha majd halálod meg fog hűteni,
 Fölmelegítnek
 Még egyszer gyermeked hő könnyei.

Szegény anyám te!
Ez a vigasztalás sem jut neked;
Elsírta könnyeit
Szerelmesének sírján gyermeked.

XXXIII.

Hiába várlak hát ezentúl?
Megsiratott szép gyermekem!
Meg nem jelensz többé nekem?
Mint eddig gyakran megjelentél
Szobámban csöndes éjeken.

Eljő az éj, eljő az éjfél;
Mi haszna jó? nem jó veled.
Nem látom lengő szellemed,
S reményem eltörött szárnyával
Födöm be bágyadt szememet.

Hová levél? miért maradsz el?
Örökre kedves szép leány!

Hervadt orczám ijeszt talán?
Ne félj, ne félj hervadt orczámtól:
Érted levék olly halovány.

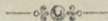
O jőj fel egyszer még sirodból,
Mindennél drágább árnyalak!
Csak hogy még egyszer lássalak;
Aztán mondd, hogy terhedre van búm,
S többé nem háborítalak.

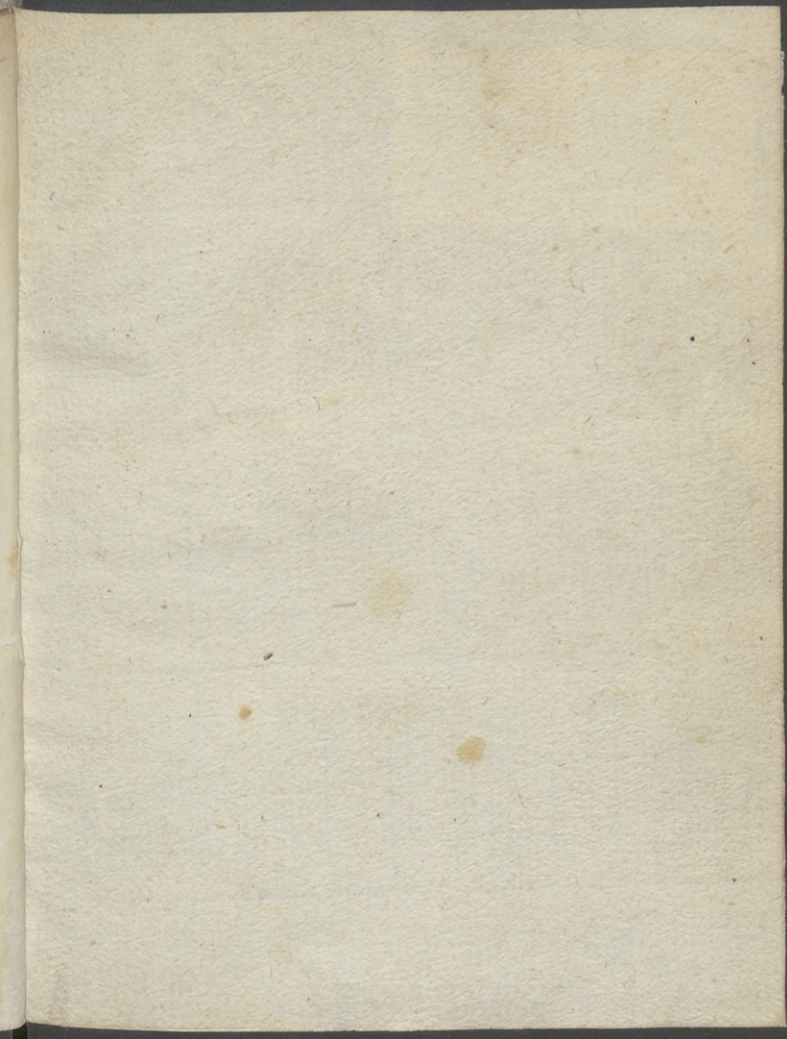
XXXIV.

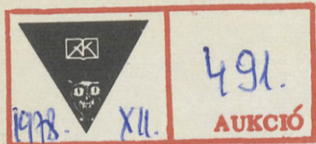
Függ már a lant megérintetlenül,
Melylyel keservemet elénekelttem,
Keservem érted, a sír börtönének
Örök rabjává záratott szerelmem.

Ott függ a lant megérintetlenül,
S ha megpendül a méla nyugalomban:
Az nem az összes hangszernek zenéje,
Egy egy húr hangja csak, melly ketté pattan.

gł
BIBLIOTEKA
Lot.
15409 - 1978

56

